

УДК 657

Єршова Н.Ю.,
к.е.н., доцент, професор
Сидорова Ю.О.,
магістрант
Петрова Н.А.,
магістрант
*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»*

ЩОДО ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Проблеми організації обліку виробничих запасів в сучасних умовах набувають особливої актуальності. Це пов'язано, насамперед, з необхідністю пристосування сучасної системи обліку та аналізу на підприємствах до вимог оптимізації оперативності та достовірності надання інформації для потреб менеджменту з метою раціоналізації управління такими активами та підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання в цілому. Методологічні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про запаси і розкриття її у фінансовій звітності регламентуються Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» [1]. Великий внесок в розробку теоретичних основ і методичних підходів до організації обліку виробничих запасів і їх використання внесли такі вчені-економісти: Білуха М.Т., Гетьман В.Г., Дем'яненко М.Я., Завгородній В.П., Кірейцева Г.Г., Кузьмінський А.М., Линник В.Г., Литвин Ю.Я., Огійчук М.Ф., Палій В.Ф., Підлісецький Г.М., Саблук П.Т., Сук Л.К. та інші вчені. Розвитку теорії і практики аналізу запасів максимально наближеної до ринкових умов сприяють праці Чебанової Н.В., Савицької Г.В., Меха Я.В., Чумаченка М.Р., Ткаченко Н.М., Єршової Н.Ю. та інших.

Стан і ефективність використання виробничих запасів, як частини оборотного капіталу є однією з основних умов забезпечення прибутковості підприємств. Крім того, актуальність питання удосконалення організації обліку матеріально-виробничих запасів обумовлено тим фактом, що даний актив присутній на підприємствах і організаціях різних організаційно-правових форм, і різних форм власності. Як свідчать статистичні дані [2], величина запасів в абсолютному виразі за 2016 рік по відношенню до 2015 року збільшена на 206409 млн, грн, що складає 24, 57%. У тому числі найбільший приріст запасів до попереднього року спостерігається на підприємствах сільського, лісового та рибного господарства (+42,51%), освіти (35,68%), сфери адміністративних послуг (+25,11%). Зменшення величини запасів по відношенню до 2015 року на підприємствах, діяльність яких стосується сфери мистецтва, спорту, розваг (-3,27%), а також професійної, наукової та технічної діяльності (-14,32%). Проте, що стосується питомої ваги запасів у складі оборотних активів підприємств станом на кінець 2016-2015 років, то загалом зниження складає 3,22%. Якщо роздивитися за видами діяльності підприємств, то можна побачити, що збільшення питомої ваги запасів у складі оборотних активів спостерігається лише на підприємствах будівництва (1,98%), освіти (1,93%), надання інших послуг (4,014%).

Аналіз практики організації бухгалтерського обліку запасів на деяких підприємствах свідчить про труднощі в цій ділянці обліку, що пов'язано з низьким рівнем оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами; зі складністю визначення справедливої вартості запасів; незадовільним рівнем контролю процесів утворення та використання запасів.

Дійсно, облік матеріально-виробничих запасів є одним з найбільш складних і трудомістких ділянок, від якого залежить весь виробничий процес.

Саме тому, основними завданнями організації та ведення обліку виробничих запасів на підприємстві є: контроль за повним і своєчасним оприбуткуванням матеріальних цінностей та їх збереженням за місцем зберігання; відповідність складських запасів нормативам; раціональна оцінка виробничих запасів; розрахунок фактичної собівартості витрачених матеріалів та їх залишків за місцем зберігання і статтями балансу; виявлення всіх витрат, пов'язаних із придбанням або виготовленням запасів та визначенням первісної вартості тощо [3].

Необхідними передумовами правильної організації обліку запасів є:

- раціональна організація складського господарства;
- розробка номенклатури запасів;
- наявність інструкції з обліку виробничих запасів;
- правильне групування (класифікація) запасів;
- розробка норм витрачання запасів [4].

З метою удосконалення організації обліку виробничих запасів на підприємствах пропонуємо заходи, які згруповані в дві групи: організаційно-методичні та організаційно-технічні.

Організаційно-методичні заходи передбачають: обґрунтування раціональних методів проведення контрольних заходів (ревізії, звірки, інвентаризації) виробничих запасів, застосування прийомів обліку за центрами відповідальності та заходів контролю та оперативного регулювання процесів утворення запасів, упровадження ефективних форм попереднього й поточного контролю за дотриманням норм запасів і витрат матеріальних ресурсів, дотримання порядку оцінки запасів, зазначеного в обліковій політиці, забезпечення зберігання виробничих запасів через систему матеріальної відповідальності.

Організаційно-технічні заходи передбачають: удосконалення системи автоматизації обліково-аналітичних робіт в управлінні виробничими запасами, раціоналізацію форм документів, документообігу й усієї системи оформлення, реєстрації та обробки документів, видання розпорядчої документації за визначенням кола осіб, що відповідають за здійснення тієї або іншої господарської операції і мають право підпису первинних документів; зазначення у посадовій інструкції необхідності обов'язкового контролю правильності оформлення первинної документації з обліку виробничих запасів та ступеня відповідальності працівника бухгалтерії.

Література

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Наказ Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 р. № 246 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Статистичні дані. - Режим доступу: [http3://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/fin/oaktuvu/oa_ed/oa_ed_u/oa_ed_3_16_u.htm](http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/fin/oaktuvu/oa_ed/oa_ed_u/oa_ed_3_16_u.htm)
3. Єршова Н.Ю. Методичні аспекти та особливості аудита товарно-матеріальних цінностей підприємства // Труды XV Всеукр. наук.-практ. конф.

„Фінансова політика соціально-економічного розвитку регіонів України” – Днепропетровськ : ДДФА. – 2012. – С.114.

4. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : Підручник для студ. спец. «Облік і аудит» ВНЗ / Ф. Ф. Бутинець – 5–е вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2008. – С. 726